

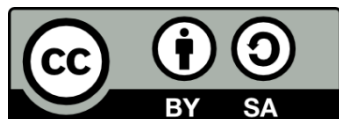


Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ενότητα 02: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

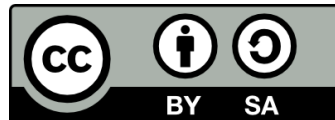
Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος



Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εισαγωγή.
2. Ορισμοί – Στόχοι.



Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στα ζητήματα που αφορούν την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Κατανόηση του ορισμού και των στόχων της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή

Δραστηριότητες και επιπτώσεις (1/2)

- Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα επιφέρει κάποιες επιπτώσεις στο περιβάλλον, μικρές ή μεγάλες, θετικές ή αρνητικές, άμεσες ή έμμεσες.
- Ειδικότερα οι δραστηριότητες που αφορούν τη χρήση φυσικών πόρων ή την κατασκευή τεχνικών έργων έχουν κατά κανόνα σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να πολλαπλασιαστούν ή να μειωθούν, ανάλογα με τις λύσεις που επιλέγονται για την αντιμετώπιση των προβλημάτων.



Δραστηριότητες και επιπτώσεις (2/2)

- Η ύπαρξη των επιπτώσεων δεν απαιτεί να καταργηθούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες, ούτε όμως η αναγκαιότητα των έργων μπορεί να δικαιολογεί οποιαδήποτε επέμβαση στο περιβάλλον.
- Οι λύσεις πρέπει να αναζητούνται με περίσκεψη και προσεκτικά βήματα, με βάση κοινά αποδεκτούς στόχους, όπως οι ακόλουθοι, που θα έπρεπε να αποτελούν και κριτήρια αξιολόγησης των σχεδίων και προγραμμάτων:



Ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

- Η ανάπτυξη αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η ποιότητα ζωής δεν σημαίνει μόνον αριθμητική αύξηση του εισοδήματος, αλλά συμπεριλαμβάνει "την πρόσβαση στους πόρους που είναι αναγκαίοι για μια αξιοπρεπή και υγιή διαβίωση, όπως η τροφή, το καθαρό νερό, η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη και η πολιτική ελευθερία", σύμφωνα με τη διατύπωση διεθνών οργανισμών.



Αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων

- Αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων, δηλ. “η μεγιστοποίηση του καθαρού οφέλους της οικονομικής ανάπτυξης, υπό τον όρο διατήρησης της λειτουργικότητας και της ποιότητας των φυσικών πόρων διαχρονικά”.
- Ορθολογική και αντικειμενική αποτίμηση αφ' ενός μεν των επιπτώσεων μιας δραστηριότητας στο περιβάλλον και αφ' ετέρου των κοινωνικών συνεπειών που θα προκύψουν από αυτήν, ώστε να είναι δυνατή μια ουσιαστική σύγκριση κόστους/οφέλους.



Αρχές αειφόρου χρήσης

- Οι αρχές αυτές έχουν προέλθει όχι μόνον από τον οικολογικό χώρο, αλλά και από σημαντικούς οικονομολόγους και κοινωνιολόγους που αντιλαμβάνονται την αλληλεξάρτηση των προβλημάτων.
- Οι αρχές αυτές είναι γενικώς αποδεκτές και έχουν ενσωματωθεί σε διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, όπως στη Διακήρυξη του Ρίο και στην Ατζέντα 21, στη συνθήκη του Μάαστριχ και στα πενταετή Προγράμματα για το Περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ορισμοί - Στόχοι

Επιπτώσεις

- Ως επίπτωση ορίζεται κάθε αλλαγή, θετική ή αρνητική, που προκαλείται στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, εξ αιτίας ενός έργου ή δραστηριότητας.
- Εκτίμηση επιπτώσεων είναι η πρόβλεψη και αξιολόγηση των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων στα διάφορα φυσικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (1/11)

- Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ, ΕΙΑ: Environmental Impact Assessment) αποτελεί ένα σύγχρονο εργαλείο των ανεπτυγμένων κοινωνιών για την συνδιαλλαγή και την επίτευξη των κατάλληλων συμβιβασμών .μεταξύ ανάπτυξης και περιβάλλοντος.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (2/11)

Η όλη διαδικασία περιλαμβάνει:

- α) μία ή περισσότερες επιστημονικές μελέτες (Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων-ΜΠΕ),
- β) τις διαδικασίες δημοσιοποίησης και διαλόγου με στόχο την κοινωνική συναίνεση,
- γ) την θεώρηση των ανωτέρω πορισμάτων κατά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς και
- δ) τις διαδικασίες παρακολούθησης και εφαρμογής των επανορθωτικών μέτρων.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (3/11)

- Η πραγματοποίηση μιας ΕΠΕ δεν είναι απλή και εύκολη διαδικασία. Επειδή δε διαφορετικού είδους έργα προτείνονται για διαφορετικά περιβάλλοντα, κάθε συνδυασμός οδηγεί σε μια μοναδική σχέση αιτίας-αποτελέσματος.
- Οι ΕΠΕ θεωρούνται μέρος μιας διαδικασίας σχεδιασμού, που αρχίζει με την ανίχνευση των εναλλακτικών λύσεων και καταλήγει σε ανάμειξη των ενδιαφερομένων πολιτών και σε ενδεχόμενη αναθεώρηση του έργου.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (4/11)

- Εάν, αντί για ΕΠΕ, γινόταν μια συνηθισμένη απλή ανάλυση κόστους-οφέλους, οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις δεν θα λαμβάνονταν υπ' όψη.
- Η προσπάθεια εκ των προτέρων εκτίμησης και μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης, είναι εξαιρετικά σημαντική, διότι συμβάλλει στον μετριασμό των περιβαλλοντικών κινδύνων και καταστροφών και γενικότερα στην προώθηση μιας ανάπτυξης περισσότερο βιώσιμης.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (5/11)

- Η ΕΠΕ ενθαρρύνει την ανίχνευση των επιπτώσεων σε πρώιμη φάση και τη δημιουργία ενός καταλόγου των πιθανών επιδράσεων.
- Προτείνει εναλλακτικές λύσεις και επανορθωτικά μέτρα σε περίπτωση που ανιχνεύονται δυσμενείς επιπτώσεις.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (6/11)

- Γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι δραστηριότητες θα επηρεάσουν το περιβάλλον, καθώς και να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις εγκαίρως, έτσι ώστε να μπορούν να γίνουν αλλαγές στα προτεινόμενα σχέδια ή ακόμα και να ματαιωθούν, αν οι πιθανοί κίνδυνοι δικαιολογούν κάτι τέτοιο.
- Έτσι οι ΕΠΕ πρέπει όχι απλώς να προηγούνται της κατασκευής του έργου, αλλά να πραγματοποιούνται αρκετά νωρίς, ώστε, με την κατάλληλη ένταξη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, να μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για την επιλογή της βέλτιστης εναλλακτικής λύσης.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (7/11)

- Οι ΕΠΕ πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιούνται για τα έργα και δραστηριότητες που υπάρχει κίνδυνος να επιφέρουν σημαντικές επιπτώσεις.
- Επίσης, πρέπει να εξετάζουν όλο το φάσμα των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων και των εναλλακτικών λύσεων του έργου. Οι δύο αυτές απαιτήσεις ικανοποιούνται, αντίστοιχα, με τις διαδικασίες screening και scoring, όπως είναι γνωστές στη διεθνή ορολογία.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (8/11)

- Η πρώτη σημαίνει την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της ΕΠΕ, δηλ. την επιλογή των κατηγοριών έργων για τα οποία απαιτείται ΕΠΕ, καλύπτεται δε, κατά μεγάλο μέρος, από τη νομοθεσία που περιλαμβάνει αντίστοιχους καταλόγους έργων.
- Η δεύτερη σημαίνει την οριοθέτηση του περιεχομένου της ΕΠΕ, δηλ. την επιλογή του περιεχομένου των διαφόρων κατηγοριών ΜΠΕ, καλύπτεται επίσης, κατά μεγάλο μέρος, από τη νομοθεσία, η οποία περιλαμβάνει αντίστοιχους καταλόγους περιεχομένων για κάθε κατηγορία ΜΠΕ.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (9/11)

Για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας προσέγγισης χρειάζονται:

- Η πλήρης κατανόηση της προτεινόμενης δραστηριότητας.
- Μια ικανοποιητική κατανόηση του επηρεαζόμενου περιβάλλοντος.
- Η προβολή/μεταφορά του προτεινόμενου έργου στο μέλλον και η ανίχνευση των πιθανών επιπτώσεων στα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, με ποσοτικοποίηση των αλλαγών, όπου είναι δυνατόν.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (10/11)

- Η διατύπωση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης με τέτοιο τρόπο, ώστε η μελέτη των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων της προτεινόμενης δράσης να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία λήψης απόφασης.
- Μία σημαντική θετική συνέπεια της παράθεσης των περιβαλλοντικών κινδύνων, είναι η δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης.



Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (11/11)

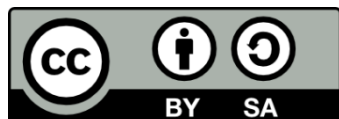
- Η διάθεση στο κοινό της γνώσης για τις ενδεχόμενες δυσμενείς αλλαγές αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη δίκαιη αντιμετώπιση των βλαπτομένων και για τη μείωση των κοινωνικών προστριβών και δικαστικών ενστάσεων, που μπορούν να επιφέρουν σημαντικό κόστος και καθυστέρηση των έργων.





Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Εκτίμηση
Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο
από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS438/>



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

